

Lai Līgo nakts ugunsurs
deg jo spoži!

Klāt vasaras saulgriežu laiks

Dace Klabere

Svētdien, 21. jūnijā, plkst. 19.38 gaidāmi vasaras saulgrieži. 21. jūnijs būs gada garākā diena, savukārt isākā nakts būs nakts no svētdienas uz pirmdienu. Vasaras saulgriežus mēdz atzīmēt gan kā vasaras vidu, gan kā astronomiskās vasaras sākumu. Tas ir mirklis, kad saule sasniedz lielāko attālumu uz ziemeļiem no debess ekvatora. Saultgriežu dienā saule debesīs atrodas maksimāli augstu. Astronomi saulgriežus mēdz dēvēt arī par solstīciju, kas, burtiski tulkojot no latīņu valodas, nozīmē „saule stāv uz vietas”, jo punkts, kurā redz lecošu vai rietošu sauli, apstājas un pēc šīs dienas maina savu virzienu. Gada garākajā dienā saules spīdēšanas ilgums Latvijā būs no 17 stundām un 35 minūtēm Latgales dienvidos, līdz 18 stundām un septiņām minūtēm Kolkasragā, liecina dati no ASV Nacionālās okeānu un atmosfēras pārvaldes Saules kalkulatora.

Rojā pirmā Saultgriežu ieskandināšana notika jau 12. jūnijā, kad Rojas un apkārtnes ļaudīm bija lieliska iespēja tikties ar zāļu sievu Līgu Reiteri. Līga ar savu suģestējošo personību neatstāja vienaldzīgu nevienu klātesošo. Daudzie interesenti ne tikai iemācījās pīt Jāņu vainagus, bet uzzināja arī daudz interesanta par saulgriežu laiku, dažādām zālītēm un latviskajām tradīcijām. Neizpalika arī balsu ieskandināšana, Līgas vadībā visām kopā dziedot garumgaru tautas dziesmu.

Nelielam ieskatam piedāvāju arī jums, lasītāji, dažas no Līgas paustajām atziņām.

❖ Augoša mēnesī parasti uzturā lietojami auga laksti, dilstoša – saknes. Pilnmēnesī saka – ņem spēka zāles gan no augšas, gan apakšas – visa laba esot;

❖ Kas ir ar salkanu garšu – der labai asinsritei, pliekans – ādai, pliekans un glums – gļotādei. Piemēram, liepu lapas, meldri, kalmju dzinumī, vilkābeles lapas. Skāņš, skābens – gremošanai (skābenes, rabarberi, zemenes, tomāti). Sūrs – šķīdina žultsakmeņus, izvada sāļus no organisma (redīsi, rukola, pērkone, rutks, kālis). Rūgts – aknai un žultij (pilādžu ogas, aronijas, bērzu lapas, vīgriezies). Sīvs – dzimumveselībai (sīpoli, ķiploki, puravi, lakši). Sāļš – svišanai. Ass – dezinfekcijai (pipari, ingvers). Ja viesojaties valstīs ar netīru kultūrvidi, obligāti ēdiet viņu nacionālos, parasti ļoti asos ēdienus.

❖ Auga krāsa, forma, garša palīdz saprast, kā to labāk izmantot. Rabarberu ziedi, kas ir ļoti garšīgi svaigā veidā salātos, patīks nierēm;

❖ Vērtīgs un garšīgs būs garšaugu maisījums, pagatavots no žodzenes, pērkones, gārsas ziediem un pusgatavām, zaļām sēklām, ķimenēm, diļļu ziediem, mārtrutku lapām. Vēl pievieno antibiotikas – plikstiņu un nauduli, kuri aug katrā neravētā dobē un laukmalē.

Daudz uzzinājām arī par eļļas izvilkiem un tinktūrām, dabīgajiem ķermeņa skrubiņiem, dabīgo aspirīnu upenēs, veselīgajām pirtsslotām utt.

„**Sievas,** ja gribat būt smukas un vecmāmiņas gados spēt uzkāpt kokā un šūpot kājas, guliet uz puķēm!”, aicināja zāļu sieva Līga. Izrādās, augi satur ļoti daudz ēterisko vielu. Tos nopļūcot, tie strauji steidz ziedēt un

Visbiežāk zāļu sieva uzrunāja pasākuma jaunāko dalībnieci ar skaisto vārdu Madara. Pēc viņas teiktā, Madaras ir gan skaistas meitas, gan kuplas sievas, gan vērtīgas puķes.

Vainagu pišanas process ir sācies.

D. Klāberes foto

vīst, tādējādi atdodot visas ēteriskās vielas. Vienīgās puķes, uz kurām Līgai nepatik gulēt, esot hiacintes – pārāk aukstas un slapjas. Toties zāliņu zinātāja labprāt gulēt uz liepu, vīgriežu, pelašķu ziediem. Pelašķu ziedi un to smarža pazemina temperatūru un sāpes, veicina svišanu. Ja saslimis zidainitis, saplūc pelašķu ziedus, sasmalcina, pārklāj ar marli un liek zidainīti gulēt, pārklājot viņu ar siltu segu. No bērna ķermeņa siltuma ziedi sāks garot un caur ādas porām nonāks bērna ķermenī, un nekādas zāles nebūs jālieto. Vislabākā inhalācija mazuļiem – pie gultas piekārt vīstošu augu buntīte, pieaugušajiem – pirts.

Un tad jau klāt arī vainagu pišanas brīdis. Lai ozola vainags nebūtu smags, tas jāpīn no lapu pušķiņiem, nevis zariem. Līga Reitere aicina mamas nesteigties pīt vainagus dēļiem, iespējams, ka tā varēs **noraudzīt** topošo vedeklu. Vecos laikos jaunas meitas pinušas pušiem vainagus, lai parādītu, ka viņš viņai patīk un varbūt pat būtu saimnieka vērts. Tā meiča, kas nevienam puisim vainagu neuzdāvināja, skaitījās vizdegune, kas pati nezina, ko grib.

Vainags skaitās goda lieta. To liek galvā, rotā māju, liek goda vārtos. Ir saulrieta vārti un saullēkta vārti. Ja saule riet un caur saulrieta vārtiem saule iespīd vainagā, ir pēdējais brīdis kurt uguni. Bet, kad saule lec un iespīd vainagā caur saullēkta vainagu, ir pēdējais laiks iet gulēt. Vainagus pin ne tikai ļaudīm, bet arī lopiem kūti. Jaunums mums, klātesošajiem – vainagos jāpīn pusplaukušas, pumpuros esošas puķes. Tās vainagā turpinās plaukt un Līgo vakarā nebūs novītušas. Savukārt ozolu vainagi vīriem dod milzu enerģiju.

Aizraujošajā pēcpusdienā Līga Reitere vēlēja visiem piedzīvot jaukus brīnumus – tie cilvēkus padara skaistākus un veselākus! Lai visiem līgotājiem brīnumu pilna Līgo nakts un saulgriežu laiks! ■

Ņem spēku no Jāņu gaismas,
Kas pakalnos gaiši spīd,
Tā paliks ar tevi tik ilgi,
Kaut sen būs atausis rīts.
(T.dz.)

Lai kupli vainagi, skanīgas līgo dziesmas,
un rasots Jāņu dienas rīts
visiem Rojas novada ļaudīm!

Eva Kārklīna,
Rojas novada domes priekšsēdētāja

21. jūnijā – VASARAS SAULGRIEŽOS ROJĀ

No plkst. 12.00 Rojas estrādē – vainagu pišana svētku noskaņā. Par jāņuzālēm nebēdāriet, tās būs jau sagādātas! Aicinām kopīgi veidot Jāņu vainagu izstādi – tos var gan atnest, gan izgatavot uz vietas! Estrāde apmeklētājiem Saultgriežu vakarā būs atvērta līdz plkst. 22.00.

No 22.00 līdz 23.30 Rojas pludmalē – mierīgs vakars, pavadot saulīti uz isāko nakti. Saule rietēs plkst. 22.22.

Deģis ugunsurs un skanēs etnomūzikas ieraksti. Būs iespēja ikvienam savā nodabā izpildīt uguns ziedošanas rituālu veselībai, labklājībai, satīcībai un mīlestībai. Iepriekš sagatavojiet savu ziedu pušķīti no trejdeviņiem ziediem (to izdarīt varat arī pa ceļam, iegriežoties estrādē). Līdzī paņemiet mazu dzintara gabaliņu un monētiņu. Padomu, kā veikt rituālu, saņemsiet uz vietas. Baudiet maģiskā vakara skaistumu!

Lai top! Līgo!

23. jūnijā Rojas novadā – varena Līgo dienas ieskandināšana ar pūtēju orķestri ZELMERI PRO!

10.00 – Mosties, Valgalciems! Līgo rīta ieskandināšana Valgalciemā pie 100gades ozoliņa.

10.30 – Kaltenes Līgām, Jāņiem un visiem jāņabērniem svētku sveiciens! Kaltēnē pie kluba.

11.15 – Lai Rudē labi pirāgmikla rūgst! Ielīgošana Rudē sporta laukumā starp daudzdzīvokļu mājām.

12.00 – Spīguļo, saulīt, pašā Rojas vidīnā! – Rojā pie „Citro” Selgas ielā 1.

13.30 – Viļņo gaisis un sanāk jāņabērni Ģipkā! – pie 100gades ozoliņa (pie veikala).

14.00 – Līgo saule, līgo bite, līgo visi melnsilnieki! Melnsilā pie 100gades ozoliņa (pie basketbola laukuma).

Nu tad sanākam! Tā būs jauka iespēja ikvienam, 25 vīru pūtēju orķestra mūzikai skanot, apsveikt sava ciema Līgas un Jāņu un, pirms svētku vakarēšanas, satikt kaimiņus, ielocīt kājas šajā zaļumballē, tostarp palīlīties arī ar saviem vainagiem, pirāgiem vai jāņusieru! Svētkos atceramies par distancēšanos un drošību!

Neparastā parastība

Dace Klabere

16. jūnijā Rojas novada bibliotēka aicināja uz tikšanos ar aktieri Mārtiņu Vilsonu dzejnieka Māra Čaklā daiļrades cienītājus. Gan aktieris un viņa ģimene, gan Māra Čaklā dzīvesbiedre Ieva un visi pārējie pasākuma dalībnieki bija pārliecināti, ka kaut kur no mākoņa maliņas pa telpas jumta lodziņu uz mums noraugās arī pats dzejnieks, ar interesi vērojot, kā tiek atzīmēta viņa 80 gadu jubileja.

Savos 63 dzīves gados Mārim Čaklajam izdotas 67 grāmatas! „Vai tas nav bagāts mūžs?”, retoriski vaicāja Mārtiņš Vilsons, kurš arī pats ir Māra Čaklā talanta cienītājs.

Šķiet, ka visprecīzāk Māra Čaklā daiļradi novērtējis Jānis Peters, veltīdama Mārim Čaklajam sekojošus vārdus: „Dzejnieks ir viens

no visspriegāk uzlādētajiem dzejas radītājiem mūsu atmosfērā. Plus un minus zīmes viņa dvēselē pēc sadursmes tur, iekšā, ļauj mums uzelpot un justies neparastiem pat šajā ikdienas parastībā. Un tā jau ir tā dzejoļu lasīšana – šī neparastā parastība.” ■

Uzstājas Mārtiņš Vilsons (no kreisās) ar dēlu Gustavu. D. Klāberes foto

